

TYGODNIK WILEŃSZCZYŃNY

www.tygodnik.lt

DZIŚ

w numerze m. in.

- Litewskie ozdoby zostały wpisane na listę UNESCO **str. 2**
- Przedstawiciele wyborców rejonu wileńskiego zdecydowanie przeciwni zamiarom GKW w kwestii zmiany granic okręgów wyborczych **str. 3**

Rota

- Na maturę wraca państwowy egzamin z języka polskiego **str. 1**
- XXIX edycja konkursu „Najlepsza szkoła, najlepszy nauczyciel” **str. 1**
- Mały Erudyta w Solecznikach **str. 4**
- 35 rocznica śmierci Teodora Parnickiego, pisarza **str. 21**

PRENUMERATA 2024

**Do 19 grudnia
trwa prenumerata
na styczeń
2024 roku.**

**Za 1,93 euro – miesięcznie
za 23,12 euro – rocznie
(indeks 0233);
dla emerytów i osób
niepełnosprawnych –
1,85 euro – miesięcznie
za 22,18 euro – rocznie.
(indeks 0322)**

W KAŻDYM NUMERZE:

ROTA

DODATEK
HISTORYCZNO-PATRIOTYCZNY
DLA POLAKÓW NA LITWIE

W Sejmie odbyła się konferencja o prawach mniejszości narodowych na Litwie

FOT. MARLENA PASZKOWSKA

„Zapewnienie praw mniejszości narodowych na Litwie w kontekście umów dwustronnych i prawa międzynarodowego: problemy, wyzwania i rozwiązania” – konferencja pod takim tytułem odbyła się w końcu ubiegłego tygodnia w litewskim Sejmie. Celem obrad, zorganizowanych przez posłów na Sejm RL Ritę Tamašūnienę i Czesława Olszewskiego oraz europosła, prezesa Związku Polaków na Litwie Waldemara Tomaszewskiego, jest ocena realizacji zobowiązań wobec mniejszości narodowych na Litwie, obserwowanej w tej dziedzinie stagnacji i szukanie wspólnych rozwiązań.

„W kontekście prawa międzynarodowego powszechnie przyjmuje się, że prawa mniejszości narodowych traktowane są jako jedna z integralnych części mię-

(Dokończenie na str. 5)

Na Litwie upamiętniono 30. rocznicę pielgrzymki św. Jana Pawła II

Niepowtarzalna tożsamość narodu

Z inicjatywy Konferencji Episkopatu Litwy w sobotę, 9 grudnia, w Wilnie upamiętniono 30. rocznicę pielgrzymki św. Jana Pawła II.

(Dokończenie na str. 3)

Wyjątkowa wystawa szopek z Torunia w pałacu w Jaszunach

Promocja ludowości i wiary

W Pałacu Balińskich w Jaszunach została otwarta wyjątkowa wystawa „W Betlejem, w szopce, radość wielka!”. Na wystawie prezentowanych jest kilkadziesiąt szopek ze zbiorów Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu.

(Dokończenie na str. 4)

FOT. SALCINKALLI

Na Litwie startuje kampania wyborcza do Parlamentu Europejskiego

W sobotę, 9 grudnia, na Litwie oficjalnie rozpoczęła się kampania wyborcza do Parlamentu Europejskiego, wybory do którego odbędą się w czerwcu 2024 roku – poinformowała Główna Komisja Wyborcza (VRK).

Kampania wyborcza do PE rozpoczyna się po wejściu w życie uchwały Sejmu w sprawie zarządzenia wyborów do PE w dniu 9 czerwca 2024 r., a dokładnie na pół roku przed nimi.

Rejestracja organizacji politycznych, które chcą wziąć udział w wyborach do PE, potrwa do 18 marca.

Organizacje polityczne, biorące udział w wyborach do PE, będą musiały wpłacić kaucję w wysokości 8995 euro za listę kandydatów. Będzie ona zwrócona partiom lub komitetom politycznym, które podczas wyborów otrzymają co najmniej 3 proc. poparcia i nie naruszą ordynacji wyborczej.

Od 18 marca do 5 kwietnia godz. 17.00 organizacje polityczne będą musiały przesłać do systemu VRK dokumenty zgłoszeniowe partii i swoich kandydatów, a do 25 kwietnia muszą zebrać i przekazać do VRK co najmniej 10 tys. podpisów poparcia.

Jedna lista kandydatów do Parlamentu Europejskiego na Litwie może zawierać od 5 do 22 kandydatów.

Do 9 maja VRK podejmie de-

cyzję o rejestracji list kandydatów w wyborach, a do 10 maja udostępni publicznie ich dane na swojej stronie internetowej.

Na Litwie wybory do Parlamentu Europejskiego odbędą się 9 czerwca 2024 roku, w których wybranych zostanie 11 europosłów.

Ogółem mieszkańcy krajów Unii Europejskiej wybiorą 720 posłów do Parlamentu Europejskiego.

Na podst. BNS, vrk.lt

Litewskie ozdoby zostały wpisane na listę UNESCO

Słomiane pająki – litewskie ozdoby ludowe – zostały wpisane na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości. To już czwarta litewska tradycja wpisana na listę UNESCO.

Ogłoszenie wpisu odbyło się podczas 18. sesji Komitetu Międzynarodowego ds. Ochrony Niematerialnego Dziedzictwa w Kasanie w Botswanie.

Pająk to ludowa ozdoba ze słomy (lit. sodai) wieszana kiedyś na środku izby. Te ozdoby były robione na całej Litwie i miały znaczenie nie tylko dekoracyjne, ale także ceremonialne, symbolizujące model wszechświata, dobrobyt i ochronę. Dziś pająki robione są w różnych regionach Litwy, ale większość twórców mieszka w Wilnie i regionie

wileńskim. Wielu twórców pajaków jest też w północno-wschodniej Litwie, zwłaszcza w rejonach uciańskim, janowskim, onikszyńskim, birzańskim, wilkomierskim, święciańskim, rakiszeczkim i kupiszeczkim.

Pająki są nietrwałe, kruche, dlatego w muzeach starych eksponatów zachowało się niewiele.

Ozdoby ze słomy robione są także w innych krajach: na Białorusi, Ukrainie, Łotwie, w Rosji, Finlandii, Szwecji, Polsce. Spo-

sób zdobienia pajaków w każdym kraju się różni. Ale uważa się, że tylko litewskie pająki wyróżniają się ogromną różnorodnością, bogactwem kształtów.

To już czwarta litewska tradycja wpisana na listę UNESCO. W poprzednich latach wpisem wyróżnione zostały: święto pieśni i tańca w krajach bałtyckich, pieśni polifoniczne (lit. sutartinės) i robienie krzyży i ich symbolika na Litwie.

Fot. Centrum Kultury w Rudominie

Aplikacja mobilna z drogami i ulicami rejonu trockiego

Już można korzystać z aplikacji, w której znajdziemy mapę dróg i ulic rejonu trockiego – donosi Samorząd Rejonu Trockiego.

W aplikacji znajdziemy wszystkie drogi i ulice w rejonie trockim, a także informację na ich temat, wskazującą, do której kategorii należy dany obiekt. W razie potrzeby na podstawie tych informacji użytkownicy aplikacji będą mogli zwrócić się bezpośrednio do instytucji odpowiedzialnej za obiekt – administracji Samorządu Rejonu Trockiego lub Dyrekcji Dróg Samochodowych.

Na przykład, jeśli droga ma znaczenie lokalne, należy zwrócić się do samorządu trockiego, a jeśli ma znaczenie krajowe – do Dy-

rekcji Dróg Samochodowych.

Aplikacja dostarczy informacji nie tylko o długości, szerokości i powierzchni drogi, ale także pokaże, gdzie aktualnie prowadzone są roboty remontowe dróg (asfaltowanie itp.).

Sekcja powiadomień mieszkańców w aplikacji pozwoli szybko zgłosić problem zauważony na drodze lub ulicy. Zawiadomienie to otrzyma starosta gminy, na terenie której znajduje się wspomniany obiekt. Samorząd trocki zaprasza do współpracy i aktywnego korzystania z nowej aplikacji.

Fot. Iwona Klimaszewska

Zakończył się pierwszy etap remontu fasady kościoła w Kalwarii Wileńskiej

Dobiegł końca pierwszy etap remontu fasady kościoła Odnalezienia Krzyża Świętego w Wilnie (Kalwaria Wileńska). Parafia dziękuje wszystkim parafianom za hojność i wsparcie. II etap remontu kościoła kalwaryjskiego ma ruszyć wiosną.

„Zakończyliśmy I etap remontu fasady naszego kościoła. Chcielibyśmy serdecznie podziękować każdemu z Was za hojność i wsparcie, które okazaliście w ostatnich miesiącach. Wasze ofiary pieniężne na remont fasady naszego kościoła są dowodem nie tylko Waszej wiary, ale także są dowodem Waszej oddanej miłości do Kalwarii Wileńskiej, która jest dla nas wszystkich tak ważna” – czytamy w komunikacie parafialnym do parafian.

Parafia kalwaryjska podkreśla, że doczekała się ogromnego wsparcia od parafian i sympatyków kościoła w Kalwarii Wileńskiej, którzy odpowiedzieli na prośbę o wsparcie prac remontowych. Zaznacza, że ich uczynność i chęć wniesienia wkładu w ten ważny projekt były zdumiewające.

Jak podano, koszt pierwszego etapu remontu fasady kościoła i instalacji piorunochronu wyniósł 113 121 euro, z czego ubierano 63 960 euro.

„Wasza hojność jest źródłem inspiracji dla nas wszystkich i przypomina nam, że wspólnie jesteśmy w stanie osiągnąć wielkie rzeczy. Raz jeszcze, dziękujemy Wam za Waszą hojność i wsparcie. Niech Bóg błogosławi Was wszystkim za Waszą dobroć i miłość. Wiosną planujemy rozpocząć II etap prac remontu naszego kościoła. Bóg zapłać, że jesteście razem” – dziękuje parafia w Kalwarii Wileńskiej.

Fot. FB / Kalwaria Wileńska - Parafia Odnalezienia Krzyża św. w Wilnie

W Wilnie zostaną zlikwidowane nielegalne cmentarze dla zwierząt

Na Litwie działa około 100 nielegalnych cmentarzy dla zwierząt, jednak ich liczba zmniejszy się jeszcze przed Nowym Rokiem. W samej stolicy władze już rozpoczynają walkę z dziesiątkami takich miejsc, jednak mieszkańcy protestują i zwracają się do władz o ich legalizację, podało LNK.

Jeden z nielegalnych cmentarzy znajduje się w dzielnicy Karolinki, niedaleko Wieży Telewizyjnej. Pierwsze zwierzęta pochowano tu 50 lat temu. Ludzie twierdzą, że lisy roznoszą po okolicy zwłoki zwierząt, dlatego też prosili o postawienie tu ogrodzeń i zalegalizowanie cmentarza. Wygląda jednak na to, że urzędnicy nie wysłuchali tych prośb, gdyż za kilka miesięcy z tego miejsca nic już nie zostanie. Mieszkańcy mieli czas do 30 listopada, by odebrać stamtąd szczątki swoich pupili.

W Wilnie to nie jedyne tego typu miejsce. Z tych większych oprócz cmentarza w Karolinkach możemy wymienić cmentarz dla zwierząt w Nowej Wilejce, przy kąpielisku w Żyrmunach, przy cmentarzu w Kojranach, czy w Poszylajciach. Mieszkańcy protestowali przeciwko ich likwidacji i domagali się legalizacji.

Za pochowanie zwierzęcia w miejscu do tego nie przeznaczonym grozi mandat do 500 euro.

Władze miasta Wilna ogłosiły, że mieszkańcy będą mogli pochować swoich pupili na oficjalnym cmentarzu dla zwierząt w Ponarach (ul. Pirkliū 50). Za pochówek nie będzie pobierana żadna opłata, a na miejscu będzie dyżurował pracownik, który m.in. wskaże miejsce, gdzie będzie można pochować swojego przyjaciela.

Na podst. madeinvilnius.lt

**TYGODNIK
WILEŃSZCZYZNY**

Wydanie internetowe:
www.tygodnik.lt

Zespół redakcyjny:
Andrzej Kotosowski
Jan Lewicki
Teresa Strumiło

Współpraca:
Monika Urbanowicz

Zygmunt Żdanowicz, radny
samorządu rejonu wileńskiego

Opracowanie komputerowe:
Stawomir Subotowicz

Wydawca:
ZSA „Rejspa” Kalwines 5,
Sużany, rejon wileński
Kolegium redakcyjne

Adres do korespondencji:
LT-09318 Wilno
tel./fax 275-31-66, e-mail: rejspa@rejspa.lt

Projekt finansowany ze
środków Kancelarii Prezesa
Rady Ministrów w ramach
konkursu Polonia i Polacy
za Granicą 2023

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”

Gitanas Nausėda będzie ubiegał się o drugą kadencję

Prezydent Litwy Gitanas Nausėda ogłosił 7 grudnia, że będzie ubiegał się o drugą kadencję w przyszłorocznych wyborach prezydenckich.

„Jestem zdeterminowany do kontynuowania rozpoczętych prac. Wystartuję w wyborach na prezydenta Republiki Litewskiej w maju 2024 roku – powiedział prezydent Gitanas Nausėda pod-

czas konferencji prasowej w Pałacu Prezydenckim.

Gitanas Nausėda został wybrany na prezydenta Litwy w 2019 roku.

Do tej pory udział w wyborach prezydenckich ogłosiło już ponad 10 osób.

Wybory prezydenckie na Litwie odbędą się 12 maja 2024 roku.

Fot. Marlena Paszkowska

Niepowtarzalna tożsamość narodu

(Dokończenie ze str. 1)

Po południu w katedrze wileńskiej została odprawiona Msza św., po czym w Sali Teatralnej Uniwersytetu Wileńskiego odbyło się spotkanie wspomnieniowe, w którym zdalnie uczestniczył ks. kard. Stanisław Dziwisz.

„Jan Paweł II przybył [na Litwę], by nas wzmacnić, wzmacnić naszą ojczyznę, która wreszcie oddychała wolnością, nie tylko demokratyczną, ale też wolnością duchową, wymodloną, wyśpiewaną niepodległością” – powiedział metropolita wileński ks. abp Gintaras Grušas, inaugurując spotka-

nie. Podkreślając ogromne znaczenie tej pielgrzymki, hierarcha przypomniał, że św. Jan Paweł II z czterodniową wizytą na Litwę przybył 4 września 1993 roku, a więc „zaledwie pięć dni po opuszczeniu kraju przez żołnierzy radzieckich”. „Papież zachęcał nas do otwarcia drzwi Chrystusowi. Nie zapominać przeszłości, ale też w niej nie pozostawać. Z doświadczenia radzieckiego powrócić do społeczeństwa chrześcijańskiego” – powiedział ks. abp Grušas.

Ksiądz kardynał Dziwisz, łącząc się z uczestnikami spotkania „z Krakowa, tak bardzo

związanego z Wilnem i dynastią Jagiellonów”, podkreślił, że „Jan Paweł II nosił głęboko w sercu Litwę” i „znał historię Litwy, jej kulturę”.

„Jeszcze jako metropolita krakowski, a tym bardziej jako Papież, podkreślał niepowtarzalną tożsamość narodu litewskiego w wielkiej rodzinie narodów europejskich. Wyrazem tego faktu było to, że Ojciec Święty przemawiał po litewsku na Litwie, a także podczas spotkań z Litwinami z Rzymie” – wskazał ksiądz kardynał.

Na podst. „Nasz Dziennik”, APW, PAP

Świąteczny Skwer Designerski w Wilnie – wiele modnych prezentów w jednym miejscu

Po kilkuletniej przerwie na plac Vincasa Kudirki w Wilnie powraca Świąteczny Skwer Designerski. 13-17 grudnia ponad 50 twórców z całej Litwy zaprezentuje swoje wyjątkowe wyroby.

Poszukujący oryginalnych i niepowtarzalnych prezentów pod choinkę znajdą na kiermaszu biżuterię, ceramikę, a także modne ubrania i dodatki. Nie zabraknie także produktów wykonanych nietypowymi i najnowszymi metodami.

W tym roku na Świątecznym Skwerze Designerskim będzie można znaleźć takie marki jak DEA Jewelry, Raimondas Aškelevičius jewelryka, VAIDUS, Au-

drius Lukauskas, Terra recognita, PUR'POSE, Design by Reda, DENAFashion, Proud to be LITHUANIAN i in.

Świąteczny Skwer Designer-

ski będzie otwarty w dniach 13-16 grudnia od godz. 11.00 do 19.00 oraz w niedzielę, 17 grudnia od godz. 11.00 do 16.00.

Na podst. vilnius.lt

Wilnianie mogą odebrać darmowe worki i pojemniki do sortowania odpadów spożywczych

Od 1 stycznia 2024 roku w Wilnie zmienia się sposób segregacji śmieci – mieszkańcy będą musieli sortować nie tylko opakowania plastikowe, papierowe, metalowe, szklane czy surowce wtórne, ale także odpady spożywcze.

Od 11 grudnia mieszkańcy Wilna mogą bezpłatnie odebrać środki do sortowania żywności – jednorazowe pomarańczowe worki oraz specjalne 7-litrowe pojemniki wielokrotnego użytku. Rozdawane są one na terenie samorządu, w stołecznych starostwach oraz w dużych punktach zbiórki odpadów w Wilnie.

Od początku przyszłego roku, mieszkańcy stolicy będą proszeni o przechowywanie odpadów spożywczych w pomarańczowych

workach jednorazowych, które po szczelnym zawiązaniu trzeba będzie wrzucić do pojemników na zmieszane odpady komunalne. Odpady te zostaną oddzielone od innych i zamienione na kompost, a worki zostaną poddane recyklingowi.

Od stycznia 2024 roku lista punktów, w których mieszkań-

cy będą mogli odebrać specjalne worki oraz pojemniki, poszerzy się.

Zmiany w sortowaniu odpadów przewidziane są przez litewskie akty prawne, a wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) zostały zobowiązane do wprowadzenia tych zmian dyrektywą unijną.

Przypominamy, że do odpadów spożywczych zalicza się wszelkie odpady organiczne, biologiczne, takie jak: niezdatne do użytku produkty spożywcze (należy rozpakować), skórki, obierki, ogryzki, fusy z herbaty i kawy, torebki herbaty, rośliny domowe i ich części, ręczniki i serwetki papierowe, suplementy diety (rozpakowane).

Na podst. vilnius.lt

Wsparcie dla parafii w Podbrzeziu, Mejszagole, Bujwidzach i Zameczku. Rada poparła propozycję radnych AWPL-ZChR

13 grudnia odbyło się posiedzenie Rady Samorządu Rejonu Wileńskiego. Radni przyjęli szereg uchwał w dziedzinach budżetu, oświaty, gospodarki komunalnej i rozwoju infrastruktury drogowej. Jedną z kwestii dotyczyła wsparcia finansowego czterech parafii.

Do projektu uchwały w sprawie przekierowania środków budżetowych radni z frakcji Akcji Wyborczej Polaków na Litwie – Związku Chrześcijańskich Rodzin wnieśli ważną poprawkę – przeznaczyć 118 tysięcy euro na cztery parafie: 70 tys. euro dla kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusowego w Podbrzeziu, 30 tys. euro dla kościoła pw. Świętego Józefa w Wilnie w dzielnicy Zameczek i 18 tys. euro dla parafii pw. Wniebowzięcia NMP w Mejszagole oraz pw. św. Jerzego w Bujwidzach. Parafie zwróciły się w formie pisemnej do radnych polskiej frakcji z prośbą o przeznaczenie środków finansowych na odnowienie i wyposażenie kościołów.

Kwestia wsparcia parafii została wcześniej omówiona na posiedzeniach Komitetu Ekonomiczno-Finansowym i Komitetu Budżetowego, podczas których zapadła decyzja o wsparciu finansowym dla parafii podbrzeskiej, mejszagolskiej, bujwidzkiej i w wileńskiej dzielnicy Zameczek.

Podczas posiedzenia Rady radni AWPL-ZChR podkreślili, że do wyżej wymienionych parafii należą mieszkańcy rejonu wileńskiego i Rada powinna wesprzeć prośby wspólnot wyznaniowych i przydzielić środki finansowe, bo są to ważne miejsca dla każdego człowieka posiadającego głębokie tradycje chrześcijańskie. Tym bardziej, że to w gestii Rady jest podejmowanie decyzji i przeznaczanie środków na projekty ważne i potrzebne dla mieszkańców rejonu.

Po dyskusjach Rada większością głosów postanowiła wesprzeć poprawkę do projektu i przekierować 118 tysięcy euro na potrzeby czterech parafii.

Gdzie dla mieszkańców będą rozdawane gałązki świerkowe?

19 grudnia, w godzinach 12.00-16.00 na głównych placach miejskich oraz na parkingach dużych centrów handlowych, leśnicy będą rozdawać darmowe gałązki świerkowe oraz sosnowe. Ogółem w całym kraju gałązki będą rozdawane w ponad 50 punktach.

Po raz pierwszy tego typu akcję zorganizowali 17 lat temu leśnicy szawelscy. Co roku do domów mieszkańców Litwy trafia ponad 100 tysięcy gałązek. Inicjatywą tą leśnicy apelują o niewyrządzanie szkody lasom, o niewycinanie młodych drzewek i nieodłamywanie ich gałązek.

Gałązki, rozdawane w ramach akcji, są zbierane w miejscach wycinki lasu, zapewniając w ten sposób racjonalne korzystanie z zasobów leśnych. Jeśli mieszkańcy chcą mieć w domu nie gałązkę, tylko całą choinkę, leśnicy zalecają im zwrócenie się do Nadleśnictwa Lasów Państwowych i nabycie drzewek bożonarodzeniowych wyhodowanych na terenach specjalnie przeznaczonych do tego.

W dniach 15-20 grudnia leśnicy organizują kolejne akcje społeczne, o których poinformują w najbliższym czasie.

Na podst. vmu.lt

Kliniki Santara: wstrzymane zostały odwiedziny pacjentów na jednym z oddziałów

W Klinikach Santara Szpitala Uniwersyteckiego w Wilnie wstrzymane zostały odwiedziny pacjentów na II Oddziale Kardiologii. Powodem, jak podano w komunikacie, jest wzrost liczby przypadków choroby Covid-19.

Osoby, odwiedzające pacjentów leczonych na innych oddziałach szpitala, proszone są o noszenie maseczek medycznych. Znajdziecie je przy wejściu do szpitala.

W związku ze wzrostem liczby przypadków choroby Covid-19 w Wilnie i powiecie wileńskim Kliniki Santara proszą o wyrozumiałość i odpowiedzialność – maseczki medyczne i dezynfekcja rąk mogą ograniczyć rozprzestrzenianie się infekcji.

NOWINY znad Solczy

W Ejszyszkach zapalono światełka na świątecznej choince
Hucznie i wesoło

Tradycyjnie w dniu św. Mikołaja w Ejszyszkach zapalono iluminacje na świątecznej choince. Wieczorem na Placu Majowym przy budynku starostwa było niezwykle hucznie i wesoło.

Zebrał się mieszkańcy miasta, okolic i goście. Zebranych przywitał wicemercer rejonu solecznickiego Waldemar Śliżewski, starosta gminy ejszyskiej Mirosław Bogdziun oraz radny samorządu Waldemar Nowicki. Po życzeniach treściwego oczekiwania na święta bożonarodzeniowe i Nowy Rok nastąpił moment kulminacyjny, czyli zapalenie lampek na pięknej tradycyjnej choince. W tym roku została przyozdobiona nowymi dekoracjami. Radości było co niemiara!

Na placu miały miejsce również kiermasz świąteczny. Na straganach można było nabyć wyroby artystyczne, zabawki, upominki świąteczne.

Otwarto także wystawę choinek, przygotowanych przez spółki prywatne, organizacje publiczne i grupy osób. Alejkę przy ul. Wileńskiej ozdobiło aż 27 świątecznych drzewek!

Podczas uroczystości dzieci otrzymały prezenty od św. Mikołaja, który razem z pomocnicą miał przygotowany program zabaw dla najmłodszych. Program muzyczny przedstawił zespół estradowy „Black Guitars”. Brzmiały nastrojowe piosenki w różnych językach.

Mieszkańców czekał też świąteczny poczęstunek w zimowym domu: kawa, herbata, owoce i słodycze.

Głównym organizatorem imprezy jest Centrum Wspólnoty Ejszyskiej. Organizatorzy – Centrum Rozrywki i Biznesu w Ejszyszkach, Starostwo gminy ejszyskiej. Pomysłodawcą wystawy choinek jest radny Waldemar Nowicki.

Impreza odbyła się dzięki życzliwemu wsparciu ze strony samorządu i sponsorów prywatnych. Za co społeczność Ejszyszek jest szczególnie wdzięczna. Pięknego oczekiwania na święta!

Promocja ludowości i wiary

(Dokończenie ze str. 1)

Znajdziemy tu różnej wielkości i różnego rodzaju szopki wiejskie – kolędnicze, domowe oraz miejskie (krakowskie), które tradycyjnie wykonywali kolędnicy, rzeźbiarze ludowi, a także rzemieślnicy – np. stolarze i murarze. Wystawę szopek dodatkowo urozmaicają innego rodzaju eksponaty z zasobów toruńskiego muzeum – m.in. obrazy i rzeźby o tematyce bożonarodzeniowej – przypominające o innych zwyczajach związanych z tym okresem liturgicznym.

Na otwarcie wystawy przybył wicemercer rejonu solecznickiego Waldemar Śliżewski, dyrektor Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu Hubert Czachowski oraz autorzy koncepcji wystawy – Agnieszka Kostreza, Piotr Dąbrowski, dyrektorka Instytutu Polskiego w Wilnie Dorothea Mamaj, dyrektorka Centrum Kultury Samorządu Rejonu So-

lecznickiego Grażyna Zaborowska, proboszcz parafii solecznickiej Ruslan Wilkiel.

Hubert Czachowski, dyrektor Muzeum Etnograficznego im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu wyraził zadowolenie, że wystawa przyczyni się do pielęgnowania kultury w rejonie solecznickim i wyraził nadzieję na dalszą współpracę. A to już trzecia wystawa z tego muzeum, prezentowana w rejonie solecznickim. Poprzednie dwie cieszyły się dużym zainteresowaniem i popularnością. Podczas otwarcia wystawy na skrzypcach zagrał Daniel Gancewski. Wystawa czynna do 31 stycznia 2024 roku.

Na przełomie lat 2019-2020 w pałacu w Jaszunach była już prezentowana wystawa szopek. Wówczas swoją kolekcję szopek zaprezentował mieszkańcom ówczesny proboszcz parafii solecznickiej ksiądz Waław Wołodkiewicz.

Stronę przygotował **Andrzej Kołosowski**

Mały Erudyta w Solecznikach

W dniu 1 grudnia bieżącego roku miało miejsce wyjątkowe wydarzenie edukacyjne w polskich szkołach rejonu solecznickiego - konkurs „Mały Erudyta 2023”. Organizowany przez nauczycieli klas początkowych Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach we współpracy ze Stowarzyszeniem „Węzeł przyjaźni”, konkurs stanowił doskonałą okazję do rozwijania wiedzy i umiejętności uczniów klas początkowych.

Celem konkursu było nie tylko poszerzenie wiedzy z zakresu przedmiotów szkolnych, takich jak język polski, nasz świat i inne, lecz także rozwijanie umiejętności myślenia krytycznego i logicznego. Inicjatywa ta miała inspirować młodych uczestników do aktywnego zaangażowania w proces edukacyjny, kładąc nacisk na różnorodność dziedzin wiedzy.

Uczestnicy konkursu przygotowywali się do wydarzenia poprzez opanowanie pytań z 10 różnych dziedzin. Pytania obejmowały zagadnienia dotyczące znanych postaci, wynalazków, sztuki, przysłów, literatury, anatomii, świata roślin, zwierząt, geografii oraz historii Niepodległości Polski. To wyzwanie wymagało od uczestników wszechstronnej wiedzy i umiejętności, sprawdzając ich erudycję na wielu płaszczyznach.

Rejonowy etap konkursu wyróżnił się zaciętą rywalizacją, podczas której młodzi erudyci musieli zmierzyć się z zawiłymi pytaniami. Po pięciu rundach odpowiedzi komisja konkursowa wyłoniła zwycięzców, którzy zasłużyli na miano erudyty rejonu solecznickiego.

I miejsce

Oliwia Budrewicz, 1 klasa Gimnazjum im. Michała Balińskiego

skiego w Jaszunach (nauczycielka Renata Kolendo); Lukas Jankevičius, 2a klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Ingrida Staniulienė); Sofija Kodytė, 3c klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Kristina Rogoża); Deividas Jeriominas, 4b klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Alina Suruda).

II miejsce

Milana Radiulytė, 1 klasa Gimnazjum im. Ludwika Narbuta w Koleśnikach (nauczycielka Irena Miliun); **Fabian Czepielewski**, 2b klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Erika Szarkowska);

Ewald Miłosz, 3a klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Jolanta Wołosewicz); **Oskar Januška**, 4c klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Wiesława Komoliubienė).

III miejsce

Adriana Sinkiewicz, 1a klasa Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach (nauczycielka Waław Bobnis); **Łukasz Bielawski**, 2. klasa Gimnazjum im. Michała Balińskiego w Jaszunach

(nauczycielka Regina Miłosz); **Patryk Baranowski**, 3 klasa Gimnazjum im. Michała Balińskiego w Jaszunach (nauczycielka Jolanta Petraszun); **Norbert Sobol**, 4 klasa Gimnazjum im. Michała Balińskiego w Jaszunach (nauczycielka Regina Żylińska).

Cieszymy się z hojnego wsparcia udzielonego przez Ambasadę RP w Wilnie, która umożliwiła zakup słodkich niespodzianek, obiadów, medali oraz nagród w postaci kuponów dla uczestników. Serdecznie dziękujemy wszystkim zaangażowanym osobom za bezinteresowną pomoc, która odegrała kluczową rolę w sukcesie naszej inicjatywy.

Serdeczne gratulacje kierujemy w stronę zwycięzców, a także wyrazy uznania dla wszystkich uczestników, nauczycieli i rodziców za ich zaangażowanie oraz trud włożony w przygotowania do konkursu. Dzięki takim inicjatywom młodzi ludzie mają szansę rozwijać swoje zainteresowania i pasje, co przyczynia się do tworzenia społeczeństwa opartego na wiedzy i umiejętnościach. Oby kolejne edycje „Małego Erudyty” przynosiły równie inspirujące chwile i podniosły poprzeczkę w dziedzinie edukacji.

Beata Zarumna

Siatkarze z Butrymańc zdobyli Puchar Solecznickiego Oddziału Rejonowego ZPL

Zacięte pojedynki

2 grudnia w sali sportowej Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach odbył się turniej w siatkówce mężczyzn o Puchar Solecznickiego Oddziału Rejonowego Związku Polaków na Litwie. Rywalizowało sześć drużyn.

W szranki stanęły drużyny z Koleśnik, Paszek, Ejszyszek, Butrymańc, ze Szkoły Sportowej im. Antoniego Ratkiewicza w Ejszyszkach i ekipa Turgiele-Mariampol.

Najpierw drużyny zagrały w podziale na podgrupy. Zdobywcy 1. i 2. miejsc w podgrupach spotkali się w półfinale, w którym drużyna z Butrymańc pokonała ekipę Turgiele-Mariampol, a siatkarze ze szkoły sportowej w Ejszyszkach zespół z Paszek.

W meczu o trzecie miejsce zmierzyły się Turgiele-Mariampol i drużyna z Paszek. Siatkarze z Paszek zdobyli więcej punktów

i stanęli na trzecim schodku podium.

W zaciętym meczu o pierwsze miejsce silniejsza była drużyna z Butrymańc, która pokonała drużynę ze Szkoły Sportowej im. Antoniego Ratkiewicza w Ejszyszkach.

Zwycięzców uhonorowano pucharami i medalami. Najlepsi zawodnicy otrzymali nagrody.

Tydzień wcześniej o Puchar Solecznickiego Oddziału Rejonowego ZPL walczyły siatkarki. Pierwsze miejsce zajęła drużyna Vola Vita z Solecznik. Na drugim miejscu uplasowała się drużyna I ze Szkoły Sportowej im. Antoniego Ratkiewicza w Ejszyszkach, a trzecie miejsce wywalczyła ekipa z Butrymańc.

W Sejmie odbyła się konferencja o prawach mniejszości narodowych na Litwie

(Dokończenie ze str. 1) dzynarodowego systemu ochrony praw człowieka, tak więc od tego, w jakim zakresie zapewniane są prawa mniejszości narodowych, zależy stan demokracji w każdym państwie” – otwierając konferencję powiedziała posłanka na Sejm RL Rita Tamašunienė. Zwróciła uwagę na to, że żyjemy w demokratycznym, suwerennym państwie i prawa mniejszości narodowych gwarantują nam umowy międzynarodowe podpisane przez Litwę i inne kraje, ale mimo to „borykamy się z problemami, ponieważ na Litwie wciąż nie ma ustawy o mniejszościach narodowych ani odrębnej ustawy przeniesionej do prawa krajowego i w związku z tym pojawiają się wyzwania w niektórych dziedzinach życia”. „Musimy znaleźć wspólne rozwiązanie, aby poprawić sytuację” – akcentowała posłanka.

Dobre relacje z mniejszościami są w interesie państwa

Waldemar Tomaszewski dodał, że konferencja jest współorganizowana przez Związek Polaków na Litwie w ramach projektu „Analiza kwestii mniejszości narodowych na Litwie w kontekście umów bilateralnych i prawa międzynarodowego. Monitoring roku 2023”. Europoseł podkreślił, że w interesie każdego państwa jest posiadanie dobrych relacji z mieszkającymi na jej terenie mniejszościami narodowymi, bo w przeciwnym wypadku może to skutkować negatywnymi konsekwencjami, prowadzić do konfliktów, osłabienia państwa. Tak więc w celu osiągnięcia stabilności i dobrosąsiedztwa wszystkich narodów zamieszkujących Europę już w II połowie XX w. zatwierdzono szereg międzynarodowych dokumentów, związanych z ochroną mniejszości narodowych. Podkreślił, że w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z roku 1969 wyraźnie zapisano, że każda umowa międzynarodowa jest wiążąca, powinna być wypełniana w dobrej wierze, nie można złamać umowy usprawiedliwiać postanowieniami prawa wewnętrznego.

„Podczas „naszej” konferencji będzie mowa o standardach i prawie międzynarodowym o mniejszościach narodowych, o Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych, Europejskiej karcie języków regionalnych lub mniejszościowych, jak również o raportach Komisji Weneckiej, czyli tej, która m.in. mówi o niedyskryminacji mniejszości narodowych w prawie wyborczym, w życiu politycznym. Ostatnia decyzja Głównej Komisji Wyborczej o rozrzedzeniu mniejszości narodowych zmieniając okręgi wyborcze w wyborach

parlamentarnych jest jaskrawym naruszeniem standardów Komisji Weneckiej i ograniczeniem praw politycznych polskiej mniejszości narodowej na Litwie. Należy podkreślić, że powyższe dokumenty odnoszą się do mniejszości narodowych autochtonicznych, tradycyjnych, zamieszkałych od wieków na danym terytorium. Takimi mniejszościami narodowymi na Litwie są mieszkające tu od prawie 700 lat mniejszość polska, tatarska, żydowska, białoruska i in.” – mówił Tomaszewski.

Na konferencji zostały również poruszone problemy zwrotu ziemi w Wilnie na Wileńszczyźnie, gdzie większość pretenden-

tów i spadkobierców jest narodowości polskiej. Zostały omówione również tematy oświaty, oryginalnej pisowni nazwisk, problemy używania języka mniejszości narodowych w życiu publicznym.

Wypełnianie założeń traktatowych między Litwą a Polską

Posłanka na Sejm RL Rita Tamašunienė, która jest przewodniczącą sejmowej Grupy ds. kontaktów z Sejmem i Senatem Rzeczypospolitej Polskiej, poruszyła temat wypełniania założeń traktatowych między Litwą a Polską o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy w dziedzinie praw mniejszości narodowych.

W maju przyszłego roku minie 30 lat od podpisania Traktatu między Rzeczypospolitą Polską a Republiką Litewską o przyjaznych stosunkach i współpracy. Ale, jak wskazała posłanka, strona litewska do tej pory nie wypełniła lub wypełniła tylko częściowo niektóre zobowiązania dotyczące mniejszości narodowych. A powodem jest zarówno dalszy brak na Litwie ustawy o mniejszościach narodowych, jak i wola polityczna. „Podstawowe prawa (dotyczące mniejszości narodowych – **przyp. red.**) są porozrzucane po różnych ustawach i aktach prawnych i realizowane są fragmentarycznie, nie całościowo, nie zawsze jakościowo i nie zawsze z dobrej woli. Owszem, są i pozytywne zmiany, ale też przykłady całkowitej stagnacji, uzależnione od sezonowości w polityce oraz różnej oceny instytucji, formujących i realizujących politykę, i teje dobrej woli. Często nowa regulacja

prawna nie uwzględnia specyfiki mniejszości narodowych i ludzie odczuwają rozbieżność pomiędzy oczekiwaniami dotyczącymi pielęgnowania tożsamości i gwarancją ochrony, to jest inaczej na papierze, a inaczej w praktyce” – mówiła Tamašunienė.

Konwencja ramowa o ochronie mniejszości narodowych – podstawowe narzędzie prawne gwarantujące ochronę i rozwój praw i wolności

W 2000 roku Litwa ratyfikowała Konwencję Ramową Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych jako jeden z wa-

aktywne i konsekwentne działania w celu zapewnienia ochrony i rozwoju praw i wolności mniejszości narodowych, zgodnie z zasadami i obowiązkami Konwencji Ramowej. „Byłoby to korzystne nie tylko dla mniejszości narodowych, ale także dla całego społeczeństwa litewskiego, gdyż sprzyjałoby tolerancji, dialogowi i różnorodności kulturowej” – argumentował poseł.

Ustawa o mniejszościach narodowych – gwarantem ochrony praw człowieka

O Ustawie o mniejszościach narodowych, jako gwarancie ochrony praw człowieka, mówił Edward Trusewicz, wiceprezes Związku Polaków na Litwie. „Po dokonaniu oceny przepisów ustawy o mniejszościach narodowych, obowiązującej do 2010 roku, oraz obecnej sytuacji, kiedy w Republice Litewskiej nie ma oficjalnego określenia mniejszości narodowej, nasuwa się pytanie, czy nie jest to regres, gdy uszczuplane są prawa nabyte...” – rozważał Trusewicz. Zwrócił uwagę na to, że wobec braku określenia „mniejszości narodowej” nie jesteśmy w stanie rozróżnić, kto jest w naszym kraju autochtonem, a kto imigrantem. Są kraje, jak zaznaczył, które odpowiedziały na to pytanie i zbalansowały system prawny w tej kwestii, a są kraje, które – nie odrabiając na czas swojej pracy domowej i nie mając jasnych regulacji prawnych – mają dziś sytuację z migrantami nie do pozazdroszczenia. „Ustawa o mniejszościach narodowych – to nie tylko gwarant ochrony podstawowych praw osoby należącej do określonej grupy etnicznej, określonych w dokumentach międzynarodowych. Jest to paperek lakmusowy, który może wykazać intencje państwa wobec tej osoby. Ustawa o mniejszościach narodowych może zwiększyć zaufanie grup etnicznych – obywateli kraju – do swojego państwa” – zaznaczył wiceprezes ZPL, były wiceminister kultury.

Kwestia zwrotu ziemi

Na konferencji został również poruszony problem zwrotu ziemi na Litwie, który trwa już ponad 30 lat. W ciągu tych trzech dekad cieniem na ten proces kładło się i często zmieniające się prawo, i dyskryminacja prawowitych właścicieli gruntów, głównie w Wilnie i na Wileńszczyźnie, gdzie większość pretendentów i spadkobierców jest narodowości polskiej. Grzegorz Sakson, prezes Związku Prawników Polaków na Litwie, przedstawiając na konferencji podstawowe fakty i aspekty prawne zwrotu ziemi na Litwie, powiedział, że od 1991 roku Ustawa o restytucji mienia była zmieniana aż 52 razy. Szczególnie krzywdząca spad-

kobierców na Wileńszczyźnie była metoda „przenosin ziemi”. „Krzywda dla właścicieli – bo tylko częściowo odzyskali lub nie odzyskali swojej ziemi w miejscu, które posiadali. To również szkoda dla państwa – ponieważ państwo rozdawało ziemię za darmo w najpiękniejszych, najcenniejszych częściach Litwy. Największą krzywdę wyrządzono mieszkańcom Wileńszczyzny, bo tu znajdowały się najcenniejsze grunty i było wielu chętnych przeniesienia ziemi bliżej stolicy i zwiększyć wartość swojego majątku nawet kilkusetkrotnie” – mówił Sakson. Obecnie proces zwrotu ziemi ma się ku końcowi. Jak wskazał prezes Związku Prawników Polaków na Litwie, najwięcej problemów jest w Wilnie. Oficjalne statystyki Narodowej Służby Ziemi na dzień 1 października tego roku pokazują, że w Wilnie prawo własności przywrócono do 80 proc. powierzchni, do której pretendowali spadkobiercy, do zwrotu pozostało jeszcze 20 proc. Łącznie właściciele pretendowali do odzyskania 5243 ha gruntów, do zwrotu pozostało 1050 ha. „Minister środowiska zapowiedział, że w marcu 2024 roku zakończy się proces zwrotu ziemi, co uzgodniono także z merem Wilna. Proces restytucji gruntów nie jest decyzją polityczną, ale procesem prawnym. Reforma rolna musi zostać zakończona, gdy zostaną sformowane wszystkie wolne działki, które zgodnie z prawem są do zwrotu, a nie wtedy gdy jeden czy drugi polityk to ogłosi publicznie. Należy pamiętać, że od 2000 roku rząd co roku ogłasza zakończenie reformy rolnej” – powiedział Sakson.

O tożsamości narodowej dziecka w kontekście psycholingwistycznym opowiedziała dr Danuta Narbut, wykładowca Uniwersytetu w Białymstoku. Dr Katarzyna Bogdziewicz, profesor Instytutu Prawa UE i Międzynarodowego na Uniwersytecie im. Mikołaja Romera wygłosiła referat, zatytułowany „Międzynarodowe standardy posługiwania się językami mniejszości narodowych: teoria i praktyka”. Waldemar Urban, wiceprezes Akcji Wyborczej Polaków na Litwie-Związku Chrześcijańskich Rodzin, poruszył temat praw mniejszości narodowych w kontekście biernego prawa wyborczego.

Podsumowując konferencję Waldemar Tomaszewski powiedział: „Liczy się na to, że przedstawiciele władz, którzy podejmują decyzje, usłyszają nasz głos i nie będzie więcej potrzeby organizowania takich konferencji. Obecnie aktualna dla nas kwestia to ograniczenie praw mniejszości narodowych podczas wyborów i mamy nadzieję, że sąd podejmie pozytywną dla nas decyzję”.

Fot. **Marlena Paszkowska**

Przedstawiciele wyborców rejonu wileńskiego zdecydowanie przeciwni zamiarom GKW w kwestii zmiany granic okręgów wyborczych

Na posiedzeniu Rady Samorządu Rejonu Wileńskiego we środę, 13 grudnia, wybrani przedstawiciele mieszkańców rejonu wileńskiego jednoznacznie opowiedzieli się przeciwko zamiarom Głównej Komisji Wyborczej (GKW) w kwestii zmiany granic jednomandatowych okręgów wyborczych w zbliżających się wyborach sejmowych w 2024 roku.

Radni podkreślili, że decyzja GKW w kwestii zmiany granic jednomandatowych okręgów wyborczych wprowadza w rejonie wileńskim znaczne zmiany w stosunku do poprzedniej sytuacji, która była dotychczas dość stabilna i spełniała wymogi Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Europejskiej Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy.

Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego wyraziła wielkie zaniepokojenie z powodu granic nowo utworzonych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, które dzielą terytoria rejonu wileńskiego, aż 17 dzielnic rejonu

FOT. VKSA.LT

wileńskiego jest przenoszonych bowiem do okręgów innych samorządów (7 dzielnic rejonu wileńskiego zostaje przydzielonych do Okręgu m. Wilna, a 10 dzielnic rejonu wileńskiego – do Okręgu Rejonu Solecznickiego).

Dotychczas zaledwie 5 dzielnic rejonu wileńskiego zostało przeniesionych do innych samorządów, przyjęta przez GKW decyzja wnosiłaby więc dość istotne zmiany, dotyczyłaby bowiem aż jednej trzeciej dzielnic rejonu wileńskiego, które licznie zamiesz-

kują przedstawiciele mniejszości narodowych.

Zdaniem Rady Samorządu Rejonu Wileńskiego, podejmując decyzję GKW nie uwzględniła proponowanego alternatywnego wariantu granic jednomandatowych okręgów wyborczych, który wprowadziłby mniej zmian, byłby bardziej zgodny z granicami administracyjnymi samorządu oraz społeczno-demograficznym i kulturowym podobieństwem mieszkańców rejonu wileńskiego, nie uwzględniła też interesów należących do mniejszo-

ści narodowych i zamieszkujących zwarcie rejon wileński wyborców oraz oznak gerrymanderingu.

Radni Samorządu Rejonu Wileńskiego wyrazili uzasadnione wątpliwości co do zgodności przyjętego przez Główną Komisję Wyborczą projektu w sprawie granic jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w 2024 roku z wymogami Kodeksu Dobrej Praktyki Wyborczej Komisji Weneckiej, Kodeksu Wyborczego Republiki Litewskiej, raportami z oceny wyborów Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, innymi międzynarodowymi aktami prawnymi z zakresu wyborów oraz zasadami demokracji.

Broniąc uzasadnionych oczekiwań i interesów mieszkańców rejonu radni postanowili się zwrócić do GKW z apelem o wstrzymanie terminu wejścia w życie decyzji Głównej Komisji Wyborczej „O utworzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Republiki Litewskiej w 2024 roku”.

Zaapelowali do GKW o niezwłoczne powołanie grupy roboczej ds. zmiany granic jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w 2024 roku, w skład której weszłyby przedstawiciele wspólnot rejonu wileńskiego, posiadający mandat zaufania wyborców wybrani lokalni politycy oraz wybrani w jednomandatowych okręgach wyborczych w rejonie wileńskim posłowie, przedstawiciele partii politycznych.

Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego zaapelowała do GKW o zapewnienie, by powołana grupa robocza w najbliższym czasie przedstawiła do GKW do zatwierdzenia nowy projekt granic jednomandatowych okręgów wyborczych obejmujących terytoria rejonu wileńskiego, który spełniałby przepisy Kodeksu Dobrej Praktyki Wyborczej Komisji Weneckiej i nie naruszałby ustaw Republiki Litewskiej oraz aktów międzynarodowych w obszarze prawa wyborczego.

Niżej publikujemy pełny tekst apelu:

RADA SAMORZĄDU REJONU WILEŃSKIEGO

APEL

DO GŁÓWNEJ KOMISJI WYBORCZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ W SPRAWIE GRANIC JEDNOMANDATOWYCH OKRĘGÓW WYBORCZYCH W WYBORACH DO SEJMU

13 grudnia 2023 r.
Wilno

Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego,

zwracając uwagę, że Główna Komisja Wyborcza Republiki Litewskiej decyzją z dnia 30 listopada 2023 r. nr Sp-291 „O utworzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Republiki Litewskiej w 2024 roku” zatwierdziła granice jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Republiki Litewskiej w 2024 roku,

podkreślając, że decyzja Głównej Komisji Wyborczej wprowadza w rejonie wileńskim znaczne zmiany w stosunku do poprzedniej sytuacji, która była dotychczas dość stabilna i spełniała wymogi Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Europejskiej Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy,

wyrażając wielkie zaniepokojenie z powodu granic nowo utworzonych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, które dzielą terytoria rejonu wileńskiego, aż 17 dzielnic rejonu wileńskiego jest przenoszonych bowiem do okręgów innych samorządów (7 dzielnic rejonu wileńskiego zostaje przydzielonych do Okręgu m. Wilna, a 10 dzielnic rejonu wileńskiego – do Okręgu Rejonu Solecznickiego). Dotychczas zaledwie 5 dzielnic rejonu wileńskiego zostało przeniesionych do innych samorządów. Jest to dość istotna zmiana, dotyczy bowiem aż jednej trzeciej dzielnic rejonu wileńskiego, które licznie zamieszkuje przedstawiciele mniejszości narodowych. Ignorowane są oczekiwania, interesy i opinie tych mieszkańców rejonu. Podejmując decyzję Główna Komisja Wyborcza nie uwzględniła proponowanego drugiego wariantu granic jednomandatowych okręgów wyborczych, który wprowadziłby mniej zmian, byłby bardziej zgodny z granicami administracyjnymi samorządu oraz społeczno-demograficznym i kulturowym podobieństwem mieszkańców rejonu wileńskiego, nie uwzględniła też interesów należących do mniejszości narodowych i zamieszkujących rejon wileński wyborców oraz oznak gerrymanderingu,

w oparciu o sporządzone przez Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE raporty z oceny wyborów, w których wyraźnie stwierdzono, że jeżeli zmiany granic okręgów wyborczych mogą mieć wpływ na społeczności mniejszości narodowych, zaleca się podejmowanie decyzji po konsultacji z przedstawicielami mniejszości narodowych,

uwzględniając ustęp VII punktu 2.2. Kodeksu Dobrej Praktyki Wyborczej, który podkreśla, że granice okręgów wyborczych powinny być zmieniane bezstronnie, bez uszczerbku dla praw mniejszości narodowych, z uwzględnieniem opinii komitetu, którego członkowie są niezależni. Proponuje się, by w skład takiego komitetu wchodził geograf, socjolog oraz zrównoważona liczba osób delegowanych przez partie, a także przedstawiciele mniejszości narodowych,

popierając rekomendację 9. Rekomendacji Wysokiego Komisarza OBWE z Lund z 1999 r. w sprawie skutecznego uczestnictwa mniejszości narodowych w życiu publicznym, która stanowi, że system wyborczy powinien umożliwiać wybieranie przedstawicieli mniejszości narodowych w wyborach i reprezentowanie interesów mniejszości narodowych na wszystkich szczeblach władzy. Instytucje władzy wszystkich szczebli powinny szanować i zapewniać prawa wszystkich ludzi, w tym prawa mniejszości narodowych,

kierując się przepisem artykułu 16 Kodeksu Wyborczego Republiki Litewskiej, który zakłada, że Główna Komisja Wyborcza tworzy jednomandatowe okręgi wyborcze uwzględniając liczbę wyborców w okręgu wyborczym, podział terytorium Republiki Litewskiej na jednomandatowe okręgi wyborcze podczas poprzednich wyborów sejmowych i podział administracyjny <...>,

stwierdzając, że istniało wiele możliwości, by w inny sposób utworzyć jednomandatowe okręgi wyborcze w wyborach do Sejmu w 2024 roku i świadczy o tym przedstawiony drugi wariant zmiany granic, który zakładał mniejszą ingerencję w terytoria rejonu wileńskiego, zapewniał zasadę mniejszych zmian i praktycznie eliminował przejawy świadomej manipulacji granicami terytoriów wyborczych poprzez sztuczne dzielenie zwarcie zamieszkałych przez mniejszości narodowe terytoriów, został jednak jednostronnie odrzucony,

ma uzasadnione wątpliwości co do zgodności przyjętego przez Główną Komisję Wyborczą projektu w sprawie granic jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w 2024 roku z wymogami Kodeksu Dobrej Praktyki Wyborczej Komisji Weneckiej, Kodeksu Wyborczego Republiki Litewskiej, raportami z oceny wyborów Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, innymi międzynarodowymi aktami prawnymi z zakresu wyborów oraz zasadami demokracji.

Rada Samorządu Rejonu Wileńskiego broniąc uzasadnionych oczekiwań i interesów swoich mieszkańców

postanawia:

1. Zwrócić się do Głównej Komisji Wyborczej i zaapelować do tej instytucji o wstrzymanie terminu wejścia w życie decyzji Głównej Komisji Wyborczej z dnia 30 listopada 2023 r. nr Sp-291 „O utworzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu Republiki Litewskiej w 2024 roku”,

niezwłoczne powołanie grupy roboczej ds. zmiany granic jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu w 2024 roku, w skład której weszłyby przedstawiciele wspólnot rejonu wileńskiego, mający mandat zaufania wyborców wybrani lokalni politycy oraz wybrani w jednomandatowych okręgach wyborczych w rejonie wileńskim posłowie, przedstawiciele partii politycznych,

zapewnienie, by powołana grupa robocza w najbliższym czasie przedstawiła Głównej Komisji Wyborczej do zatwierdzenia nowy projekt granic jednomandatowych okręgów wyborczych obejmujących terytoria rejonu wileńskiego, który spełniałby przepisy Kodeksu Dobrej Praktyki Wyborczej Komisji Weneckiej i nie naruszałby ustaw Republiki Litewskiej oraz aktów międzynarodowych w obszarze prawa wyborczego.

Przesłać niniejszy apel do Głównej Komisji Wyborczej.

Niniejszą decyzję opublikować na stronie internetowej Samorządu Rejonu Wileńskiego.

W stolicy

Zaprezentowano model akustyczny sali koncertowej

Nastąpił kolejny ważny krok w realizacji projektu Narodowej Sali Koncertowej na Górze Bouffalowej – dobiegło końca testowanie modelu akustycznego sali. Jest to wykonana w celu właściwej oceny akustyki budowanej sali 10-krotnie zmniejszona replika budynku.

Technologia ta jest wykorzystywana przy projektowaniu najwyższej klasy sal koncertowych. O model zadbała odpowiedzialna za rozwiązania akustyczne w projekcie znana na całym świecie japońska firma „Nagata Acoustics”.

Na etapie projektowania konieczne jest staranne opracowanie i przetestowanie modelu akustycznego, na tym etapie bowiem podejmowane są decyzje, które określają akustykę pomieszczenia. Proces modelowania bada odbicie dźwięku, pochłanianie dźwięku, wpływ odbitych dźwięków na mowę, muzykę itp.

Modelowanie akustyczne to technologia wykorzystywana przez japońskich akustyków do projektowania najwyższej klasy sal koncertowych. Dzięki niej są w praktyce testowane teoretyczne obliczenia. Model akustyczny ma 6 m długości, 4 m szerokości i 4 m wysokości. Podczas testów z wykorzystaniem różnego rodzaju dźwięków sprawdzana jest akustyka i echo sali. Model jest wykonany z drewna o powierzchniach pochłaniających dźwięk. Musi być szczelny, ponieważ podczas testów jest wypełniany azotem, by częstotliwość dźwięku mogła być proporcjonalnie dostosowana do skali mode-

lu. Jedna sesja testowa trwa około trzech godzin.

„Nagata Acoustics”, która testowała model akustyczny, od ponad 50 lat projektuje brzmienie najwyższej klasy sal koncertowych. Zaprojektowała dźwięk w salach koncertowych Elbphilharmonie i Laeiszhalle w Hamburgu, w Walt Disney Concert Hall w Los Angeles, w salach koncertowych w Kioto i Szanghaju, w sali Suntory Hall w Tokio i wielu innych słynnych salach koncertowych najwyższej klasy.

Po zakończeniu testowania modelu przez specjalistów będą mogli go zwiedzić również mieszkańcy i goście Wilna.

We wrześniu bieżącego roku między Samorządem m. Wilna a Ministerstwem Kultury podpisana została umowa o współpracy w sprawie realizacji projektu budowy Narodowej Sali Koncertowej. Ogólny budżet sali wynosi 121 mln euro. Na obecnym etapie na realizację zamówień przeznaczono 103,48 mln euro. Wielo-

funkcyjne centrum sztuki zostanie zbudowane według projektu hiszpańskiego biura architektonicznego „Arquívio architects”, które wygrało międzynarodowy konkurs architektoniczny. Budowa ma zostać ukończona do 2030 roku.

Całkowita powierzchnia Narodowej Sali Koncertowej wyniesie około 24 tys. metrów kwadratowych. Planuje się, że Duża Sala ma pomieścić do 1 600 słuchaczy i dostosowana do koncertów muzyki klasycznej (symfonicznej i kameralnej), natomiast w wielofunkcyjnej Małej Sali na 500 miejsc mają być organizowane koncerty najprzeróżniejszych gatunków muzycznych. Z kolei w trzeciej sali będą się odbywały wystawy, imprezy, prowadzona będzie działalność edukacyjna, czwarta sala natomiast przeznaczona będzie na prowadzenie prób w warunkach zbliżonych do warunków Dużej Sali bez zakłócania planowanych w niej imprez.

Efektywność energetyczna zależy od mieszkańców

Największy na Litwie dostawca ciepła i gorącej wody spółka akcyjna „Vilniaus šilumos tinklai” („Wileńskie Sieci Ciepłe”) oszacował wysokość rachunków, które mieszkańcy już wkrótce otrzymają za ogrzewanie w listopadzie, który był najzimniejszy od 2016 roku.

Wpływ na wysokość rachunku ma przede wszystkim temperatura powietrza oraz efektywność energetyczna domu, dlatego rachunek za ogrzewanie mieszkania o powierzchni 50 m kwadratowych w zrenowowanym budynku wyniesie średnio około 51 euro, natomiast w starym, o niskiej klasie efektywności energetycznej – 88 euro. W listopadzie kilowatogodzina ciepła kosztowała w Wilnie o 5 proc. mniej niż w tym samym okresie roku ubiegłego – 8,37 ct/kWh bez VAT. W ubiegłym roku, gdy w strukturze paliwa wykorzystywanego do produkcji ciepła był

również mazut niskosiarkowy – wybrany w celu zapanowania nad rosnącymi w rekordowym tempie cenami zasobów energetycznych kilowatogodzina ciepła kosztowała w Wilnie 8,77 ct/kWh bez VAT.

W tym sezonie mazut niskosiarkowy został zamieniony na znacznie tańszy w tym roku gaz ziemny, jednak dopóki blok biopaliwa Wileńskiej Elektrowni Kogeneracyjnej działa w reżimie próbnym, spółka do produkcji ciepła używa więcej gazu ziemnego. Według danych Litewskiej Służby Hydrometeorologicznej, tegoroczny listopad w Wilnie był najzimniejszy od 2016 roku.

Jak podkreśla dostawca ciepła, duży wpływ na wysokość rachunku ma też efektywność energetyczna budynku, która zależy wyłącznie od samych mieszkańców. Nawet w wizualnie podobnych blokach mieszkalnych rachunki za ogrzewanie mogą się różnić o

40 proc. i więcej, ponieważ nieocieplone budynki zużywają więcej ciepła. Tym, którzy chcieliby płacić za ogrzewanie mniej, spółka zaleca podjęcia się odpowiednich działań: uszczelniania okien i drzwi, przyklejenia między ścianą a kaloryferem ekranu odbijającego ciepło. Środki te pomogą zaoszczędzić około 9 proc. ciepła. Warto też sprawdzić stan węzła cieplnego. Zmodernizowany i wydajny węzeł cieplny może zmniejszyć zużycie ciepła o 15 procent.

Mieszkańcy o niższych dochodach mogą się zwracać do Wydziału Świadczeń Socjalnych Samorządu m. Wilna o rekompensatę wydatków za dostarczane w sposób scentralizowany ogrzewanie. Osobom, którym przysługuje prawo do rekompensaty, dostawca ciepła zgodnie z trybem określonym w aktach prawnych obliczy wysokość rekompensaty i uwzględni ją w rachunku.

Trwa budowa domu samodzielnego życia

Symbolicznym wkopaniem kapsuły rozpoczęto budowę domu samodzielnego życia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychospołeczną. W domu tym wspierani przez pracowników socjalnych jego mieszkańcy będą się uczyli samodzielnie dbać o swoje gospodarstwo domowe i zaspokajanie podstawowych potrzeb: będą się uczyli sprzątanania w domu, robienia zakupów, gotowania, płacenia rachunków, korzystania z komunikacji miejskiej lub udziału w różnego rodzaju aktywnościach związanych z pracą.

Budowa domu samodzielnego życia jest jednym z najważniejszych kroków w ramach reorganizacji systemu opieki instytucjonalnej, które zapewniają nie tylko prawa osób z niepełnosprawnościami, ale również jakość ich życia i skuteczną integrację.

W nowo budowanym domu ma zamieszkać 10 osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychospołeczną. Dom ten budowany jest przy ul. Tunelio 8 w stołecznej dzielnicy Nowy Świat (Naujininkai). To już drugi taki projekt, którego realizacja rozpoczęła się w tym roku.

Dom samodzielnego życia ma zostać wybudowany i urządzony do końca 2024 roku, dlatego przyszli jego mieszkańcy będą mogli tu już obchodzić przyszłoroczne Święta Bożego Narodzenia. Dwupiętrowy budynek i terytorium wokół niego zostaną dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

Dom samodzielnego życia będzie należał do placówki budżetowej Dom Usług Socjalnych w Wołokumpiach, o jego utrzymanie będzie się troszczył Samorząd m. Wilna. Wartość prac budowlanych – 1,69 mln euro. Środki zostaną przyznane z funduszy unijnych i budżetu Samorządu m. Wilna. Administrowanie projektu będzie realizowała ZSA „Vilniaus vystymo kompanija”, prace budowlane wykona ZSA „Veikus”.

Przedłużono zaproszenie do modernizacji bloków mieszkalnych

4 grudnia Agencja Zarządzania Projektami Środowiskowymi ogłosiła, że po raz kolejny przedłuża termin składania wniosków o modernizację bloków mieszkalnych, które po renowacji miałyby osiągnąć efektywność energetyczną klasy A. Wnioski można będzie składać do 18 marca 2024 roku.

Administrująca procesy renowacji w Wilnie spółka „Atnaujinkime miestą” („Odnówmy miasto”) współpracuje obecnie z 50 wspólnotami, w których trwają przygotowania do renowacji bloków mieszkalnych. Przypomnijmy, wnioski o odnowę bloków mieszkalnych do poziomu efektywności energetycznej klasy A nie obowiązuje selekcja konkursowa. Wszystkie są rozpatrywane natychmiast po ustaleniu, że blok mieszkalny spełnia wymogi podane w zaproszeniu Agencji Zarządzania Projektami Środowiskowymi

Już wcześniej zaplanowano przyznawanie projektom kredytu ulgowego: subsydium w wysokości 100 proc. na sporządzenie projektu nadzoru technicznego oraz pokrycie rzeczywistych kosztów administracyjnych (w granicach określonych przez rząd), rekompensaty w wysokości 30 proc. na środki energooszczędne w ramach wykonywanych prac kontraktowych oraz dodatkową rekompensatę w wysokości 20 proc. na renowację systemów ogrzewania i dostaw gorącej wody w blokach mieszkalnych.

Obecnie mieszkańcy zapraszani są do składania wniosków na renowację panelową bloków mieszkalnych. Renowacja panelowa ma

szersze zastosowanie w Europie – we Francji, Niemczech, Estonii. Odnawiając tym sposobem bloki mieszkalne optyimizowanych jest większość procesów renowacyjnych – szybciej można ocieplić fasadę, zaoszczędzić siłę roboczą.

Już wkrótce spółka „Atnaujinkime miestą” sposobem renowacji panelowej odnowi trzy budynki pilotażowe. Bloki mieszkalne, które w przyszłości mają się stać wzorcowymi, ulokowane są w dzielnicach Žyrmuny i Antokol, natomiast żłobek-przedszkole „Justinukas” mieści się w Justyniszkach.

